

Viranhaltijapäätös
Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymä
Ympäristönsuojelu
Vapaudenkatu 8 B (III-kerros)
98100 Kemijärvi

28.3.2022

Y/22/2021

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN 119 §:N JA MAA-AINESLAIN 21 §:N MUKAISESTA HAKEMUKSESTA TOIMINNAN ALOITTAMISEEN MUUTOKSENHAUSTA HUOLIMATTA, RUUSULA, SALLA

HAKEMUS

Luvan hakija

Hakija: Oulangan Murske Ay
Yhteyshenkilö: Janne Kurtti
Osoite: Sallantie 31, 93900 KUUSAMO
Sähköposti: velijanne.kurtti@gmail.com
Y-tunnus: 3183034-9

Hakemus

Oulangan Murske Ay hakee ympäristönsuojelulain 119 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaista lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta. Hakemus koskee Pelkosenniemen – Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan päätöstä 29.6.2021 § 76. Päätöksenä *Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta (myönsi) Oulangan Murske Ay:lle ympäristö- ja maa-aineluvan kiven louhintaan, murskaukseen, seulontaan ja murskeen välivarastointiin sekä muualta tuotavan kiviaineksen murskaukseen Sallan kunnan Hautajärven kylässä kiinteistölle Ruusula RN:o 732-404-10-18 49 000 m³ ottomäärälle hakemuksen mukaisesti ja (...) lupaehtoja noudattaen.*

Oulangan Murske Ay hakee lupaa toiminnan aloittamiseen erillisellä hakemuksella.

HAKEMUKSEN PERUSTELUT (HAKIJAN ILMOITUKSEN MUKAAN)

Sallan Kunnassa, Hautajärven kylässä ja lähialueilla myös Pohjois-Kuusamossa, on murskatuille kiviaineksille tarvetta erinäisiin käyttötarkoituksiin. Kalliomursketta tarvitaan käytettäväksi tienrakennuksiin sekä talojen ja mökkien rakentamisessa, niin ulko- kuin sisätäytöissä täyttösorana. Tällä hetkellä lähin erijakeisia murskeita tuottava paikka on Käylässä, Ronttivaarassa. Kyseisessä paikassa ei ole enää voimassa olevaa ottolupaa ja jäljellä olevat murskeet ovat varattuja. Kauempana olevat murskepaikat menevät jo niin kauas, että loppukäyttäjälle kuljetuskustannukset nousevat jo liian korkeiksi.

Etelä-Sallan ja Pohjois-Kuusamon alueella on lukuisa määrä Elyn, Sallan ja Kuusamon kuntien sekä yksityisten tiekuntien ylläpitämiä päällystämättömiä teitä. Näiden teiden kunnossapitoon tarvitaan vuosittain erijakeista mursketta. Edellä mainittujen teiden kunnostuksissa on aina määrärahabudjetti. Mikäli murske joudutaan kuljettamaan kaukaa niin rahdin osuus vie herkästi budjetista yli puolet, joten se ei ole kansantaloudellisesti järkevää tienkunnostusta, koska murskeen määrä jää tällöin vähäiseksi. Tästä osoituksena viime kevään (v.2021) vaikea kelirikotilanne, jolloin useita kyliä oli saarroksissa, tiestön huonon kantavuuden vuoksi, joihin olisi tarvittu kustannustehokkaasti murskeita.

Suomen Metsäkeskuksella on meneillään hanke Puun tiet Digi-aikaan Lapissa <https://www.metsakeskus.fi/fi/hankkeet/puun-tiet-digi-aikaan-lapissa> . Hanke toteutetaan Lapissa 1.8.2018-30.9.2021. Kyseinen hanke on poikunut monia tienkunnostushankkeita kyseisen ottoalueen vaikutuspiirissä ja hankkeissa on määrittäjä toteuttamiselle.

Ruusulan tila on valikoitunut kalliokiviaineksen ottoalueeksi monien eri seikkojen vuoksi mm. kallioalueen muoto on hyvin suotuisa kalliokiviaineksen ottamiseen ja ennen kaikkea ottamistoiminnan päätyttyä alueen ennallistaminen maisemaan sopivaksi alueeksi on hyvin toteutettavissa. Maapeitteen paksuus kallioalueella on ohut, joka selviää myös GTK:n karttapalvelusta <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/> . Palvelu osoittaa maapeitteen olevan alle metrin, joka on myös todettu maastossa suoritetuissa kenttätutkimuksissa. Palvelu osoittaa myös sen, että näin ohuita maanpeitepaksuuksia on kyseisellä alueella vähän. Yleensä maanpeitepaksuudet ovat kyseisellä vaikutusalueella 10 metristä aina 30 metriin. Kenttätutkimuksissa otetuista kivinäytteistä on teetetty kiviaineksen kovuudesta kertova testi, joka osoitti kiviaineksen soveltuvan erinomaisesti erilaatuisten murskeiden raaka-aineiksi. Kiviaineksesta teetimme myös STUK:lla laboratoriotestin, jossa selvisi kiviaineksen soveltuvuus säteilytasojen puolesta aina tienhoitomurskeesta talonrakennuksen täytösorana käytettäväksi.

Ruusulan ottoalueelta sade- ja sulamisvedet pystytään keräämään keruuojia pitkin saostusaltaisiin, josta ne lähtevät lähes umpeenkasvanutta ojaa pitkin Rytilammen suuntaan. Ruusulan ottoalue sijaitsee harjumaisessa maisemassa, josta ei ole kaukonäkymää mihinkään ilmansuuntaan.

Oulangan kansallispuiston laajennushankkeista sekä uusien ulkoilureittien suunnittelusta kyseiselle alueelle ei ole maanomistajille tiedotettu. Mikäli uusi ulkoilureitti tulisi alueelle, se sopisi kulkemaan Venojärvenlaukamon metsätien ja Oulankajoen välisellä alueella, mistä ei ole näkymää ottoalueelle. Hankkeiden vireillä olosta ei ole kuitenkaan maanomistajille tiedotettu millään tavoin.

Pyydämme lupaviranomaista myöntämään aloittamisluvan kyseiselle ottamistoiminnalle lupapäätöksen 29.6.2021 §76 liite 3a päätöksen mukaisesti. Aloittamisluvan myöntäminen ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Olemme valmiita asettamaan ottamistoiminnan aloittamiseen lupaviranomaisen määräämän vakuuden.

HAKEMUKSEN TÄYDENNYS

Hakija on täydentänyt hakemustaan 12.10.2021:

Ruusulan ottoalueen kivinäytteistä Stukin 31.5.2021 antaman rakennusmateriaalin radioaktiivisuusmittauksen mukaan kivinäytteet eivät ole haitallisessa määrin radioaktiivisia ja soveltuvat näin ollen kaikkeen rakentamiseen. Testausseoste liite numero 1

Ruusulan ottoalueen kivinäytteistä GTK:n 11.10.2021 antaman analyysin perusteella kalliokivessä ei ole todettu olevan valittajien esittämiä haitallisia aineita siinä määrin, Uraania ei lainkaan että kiviaineksen käsittely olisi ympäristölle haitallista. Liitteet numero 2 ja 3

GTK:n ja STUK:n raporttien yhteenvedona voidaan todeta, että kun ottamistoiminta suoritetaan ottamissuunnitelman mukaisesti niin ympäristövaikutukset eivät ole kohtuuttomia, joiden vuoksi lupa ottamistoimintaan tulisi evätä. Ilman aloituslupaa toiminnan aloittamista voidaan viivästyttää perusteettomilla valituksilla ja näin aiheuttaa merkittävää haittaa toiminnanharjoittajalle. Koska toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta ei aiheuta peruuttamattomia vaikutuksia, ei aloituslupa tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Hakemuksen täydennyksen liitteet ovat tämän lupapäätöksen liitteenä.

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilletulo

Lupahakemus on tullut vireille 23.8.2021.

Asiansaisten kuuleminen ja lausuntopyynnöt

Hakemuksesta on pyydetty Lapin ELY-keskuksen lausunto.

Hakemuksesta kuultiin pääasialliseksi muutosta hakeneita.

Lausunto

Lapin ELY-keskus on ilmoittanut 31.3.2022, ettei sillä ole lausuttavaa asiaan.

Muistutus

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Pro Kutsa ry ja Villilohi ry jättivät hakemuksesta muistutuksen:

LAUSUNTO OULANGAN MURSKE AY:N HAKEMUKSEEN TOIMINNANALOITTAMISLUVASTA MUUTOKSENHAUSTA HUOLIMATTA

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Pro Kutsa ry ja Villilohi ry kiittävät mahdollisuudesta lausua Oulangan Murske Ay:n hakemukseen toiminnanaloittamislupasta muutoksenhausta huolimatta.

Lausumme yleisesti, ettei asian hallintoviranomainen ympäristöterveyslautakunta lausuntopyynnössään selosta tarkistaneensa, täyttävätkö luvanhakijan kyseinen 23.08.2021 tehty toiminnanaloittamislupahakemus sekä siihen 12.10.2021 tehty täydennys lainsäädännön vaatimukset.

Luvanhakijan 23.08.2021 hakemus koskee hallintoviranomainen ympäristöterveyslautakunnan 29.6.2021 § 76 Liite 3a mukaisen kallion louhintaa ja kalliolouheen sekä muualta tuodun kiviaineksen murskaamista koskevaa lupaa, joka on muutoksenhakuprosessissa. Em. toiminnolle luvanhakija hakee toiminnan aloittamislupaa muutoksenhausta huolimatta.

Katsomme, ettei luvanhakija ole esittänyt riittäviin selvityksiin perustuvia perusteluja toiminnanaloittamisluvan myöntämiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Lausumme aloittamislupahakemukseen seuraavaa:

1. Valituksenalainen lupapäätös 29.6.2021 § 76 Liite 3a

Maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupapäätösten antaminen on oikeusharkintaa. Se tarkoittaa, että toimivaltainen hallintoviranomainen voi tehdä lupapäätöksen, mikäli hakija on lupahakemuksessaan esittänyt riittävät selvitykset luvan myöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi.

Lausumme, ettei luvanhakija Oulangan Murske Ay ole alkuperäisessä lupahakemuksessaan esittänyt riittäviä selvityksiä toiminnan ympäristövaikutuksista luvan myöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi, joten hallintoviranomainen ympäristöterveyslautakunta on 29.6.2021 tehnyt lupapäätöksen riittämättömiin selvityksiin tukeutuen, mistä johtuen lupapäätös on valituskäsittelyssä.

Lausumme, että 23.08.2021 toiminnanaloittamislupahakemuksessaan muutoksenhausta huolimatta luvanhakija Oulangan Murske Ay esittäessään hallintoviranomaisen lupapäätöksen jälkeen teettämäänsä selvityksiä kiviaineksen mineraalikoostumuksesta tosiasiallisesti osoittaa, ettei ollut sellaisia selvityksiä tehnyt alkuperäiseen lupahakemukseensa.

Lausumme myös, ettei luvanhakijan aloittamislupahakemukseen tekemässä täydennyksessä esittämä GTK:lla teettämä, yksinkertaistettuun petrografiseen tutkimukseen perustuva selvitys neljän kallion pintanäytteen mineraalikoostumuksesta ole selvitys koko louhittavan kalliokiviaineksen ympäristöominaisuuksien selvittämisestä, vaan pelkästään selvitys neljän erillisen kallion pintakerrosnäytteen mineraalikoostumuksesta. Luvanhakija ei osoita louhittavan kalliomineraalin ympäristöominaisuuksia ja ympäristövaikutuksia selvitetyn alkuperäisessä lupahakemuksessa, aloituslupahakemuksessaan eikä aloituslupahakemuksen täydennyksessään.

Lausumme, ettei luvanhakija lupapäätöksen 29.6.2021 jälkeen tekemillään lisäselvityksillä osoita hallintoviranomaisen 29.6.2021 tekemän lupapäätöksen lupamääräyksiä riittäviksi toiminnanaloittamisluvan valvonta- ja seurantamääräyksiksi ympäristövaikutusten suhteen.

Edellä kuvattuun viitaten lausumme, ettei toiminnanaloittamislupaa muutoksenhausta huolimatta tule myöntää.

2. Toiminnanaloittamislupahakemus muutoksenhausta huolimatta.

2.1. Luvanhakija ei aloittamislupahakemuksessa ja sen täydennyksessä esitä YSL 199 §:ssä velvoitettua perusteltua syytä.

Lausumme, että Kuusamon Käylässä toimiva yritys Oulangan Murske Ay esittää hakemuksessa ja sen täydennyksessä toiminnanaloittamislupalle muutoksenhausta huolimatta seuraavanlaisia syitä:

- *Tällä hetkellä lähin erijakeisia murskeita tuottava paikka on Käylässä, Ronttivaarassa. Kyseisessä paikassa ei ole enää voimassa olevaa ottolupaa ja jäljellä olevat murskeet ovat varattuina. Kauempana olevat murskepaikat menevät jo niin kauas, että loppukäyttäjälle kuljetuskustannukset nousevat jo liian korkeiksi.*
- *Edellä mainittujen [Sallan alueen] teiden kunnostuksissa on aina määrärahabudjetti. Mikäli murske joudutaan kuljettamaan kaukaa niin rahdin osuus vie herkästi budjetista yli puolet,*

joten se ei ole kansantaloudellisesti järkevää tienkunnostusta, koska murskeen määrä jää tällöin vähäiseksi.

- *Ilman aloituslupaa toiminnan aloittamista voidaan viivästyttää perusteettomilla valituksilla ja näin aiheuttaa merkittävää haittaa toiminnanharjoittajalle.*

Lausumme näihin perusteluihin, että luvanhakija pyrkii antamaan kuvaa, että Sallan alueella olevien metsäteiden kunnossapito vaarantuisi, mikäli nyt valituksenalaiselle louhintaja- ja kivenmurskaustoimintaluvulle ei annettaisi aloituslupaa muutoksenhausta huolimatta.

Lausumme, että hakijan perustelu, että murskeen saanti Sallan alueella vaikeutuisi tai kallistuisi alueen tienhoidon kannalta kohtuuttomasti, on pätemätön. Luvanhakija ei ole alan ainut toimija Sallan alueella, eikä haettu Ruusula-kiinteistön louhintapaikka ole ainoa paikka, mistä kivimursketta Sallan alueella on toimitettavissa. Tosiasiassa Kuusamon Käylässä toimiva Oulangan Murske Ay pyrkii aloituslupahakemuksellaan vain saamaan yhtiönsä kilpailukykyiseksi muiden Sallan alueella mursketta toimittavien yritysten kanssa. Katsomme perustelun pätemättömäksi ja tosiasioiden vastaiseksi.

Lausumme, että em. perusteluilla ei täytäntöönpanomääräyksen antamiselle ole lainmukaisia perusteita.

2.2. Luvanhakija ei hakemuksessaan osoita, ettei täytäntöönpano tekisi muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Luvanhakija lausuu aloittamislupahakemuksessaan:

- *Aloittamisluvan myöntäminen ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.*

Luvanhakija lausuu aloittamisluvan täydennyksessään:

- *GTK:n ja STUK:n raporttien yhteenvedona voidaan todeta, että kun ottamistoiminta suoritetaan ottamissuunnitelman mukaisesti niin ympäristövaikutukset eivät ole kohtuuttomia, joiden vuoksi lupa ottamistoimintaan tulisi evätä. Ilman aloituslupaa toiminnan aloittamista voidaan viivästyttää perusteettomilla valituksilla ja näin aiheuttaa merkittävää haittaa toiminnanharjoittajalle. Koska toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta ei aiheuta peruuttamattomia vaikutuksia, ei aloituslupa tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.*

Lausumme näihin, ettei hakija osoita todellisia selvityksiä sen väitteensä tueksi, ettei muutoksenhaun alaisen lupapäätöksen täytäntöönpano tekisi muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Viittaamme muutoksenhaun alaisen lupapäätöksen lupamääräykseen 27 kokonaisuudessaan. Sen mukaan laskeutusaltaista pois johdettavista vesistä on otettava vesinäyte ennen toiminnan aloitusta sekä murskaus- ja luohintavuosien aikana ylivirtaamakaudesta keväällä ja syksyllä ulkopuolisen näytteenottajan toimesta. Lupamääräyksessä veloitetaan tutkimaan vesinäytteistä useita muuttujia sekä virtaama.

Lausumme painokkaasti, että kyseinen muutoksenhaun alaisen lupapäätöksen lupamääräys 27 selkeästi veloitaa tekemään yksilöidyt vesianalyysit ennen toiminnan aloittamista eikä

luvanhakija esitä tehneensä selvityksiä aloituslupahakemuksen perusteeksi, joten aloitusluvan myöntäminen olisi YSL 199 §:n vastaista.

Luvan täytäntöönpanomääräys tekisi muutoksenhaun hyödyttömäksi, koska tällöin ei olisi selvitetty lupamääräyksen 27 velvoittamalla tavalla louhokselta johdettavan jätevesireitin nykyistä tilaa ja virtaamamäärää ennen toiminnan aloittamista eikä toiminnan aikaista tilannetta voitaisi siten tarkkailla ja seurata suhteessa luonnolliseen tilanteeseen ennen toiminnan aloittamista.

Lausumme siis, että edellä kuvatuilla perusteilla ei täytäntöönpanomääräyksen antamiselle ole lainmukaisia perusteita.

2.3. Luvanhakija ei hakemuksessaan osoita toimenpiteitä, joiden toteuttamiseksi hallintoviranomaisen on määritettävä vakuusvaatimus ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle.

Luvanhakija lausuu aloittamislupahakemuksessaan:

Olemme valmiita asettamaan ottamistoiminnan aloittamiseen lupaviranomaisen määräämän vakuuden.

Luvanhakija vaikuttaa olettavan, että hallintoviranomainen tekisi hakijan puolesta virkatyönä kyseisen YSL 199 §:ssä kuvatun vakuusvaatimuksen määrittelyyn tarvittavat selvitykset.

Lausumme oletuksena, ettei hallintoviranomainen tee luvanhakijan puolesta sellaisia selvityksiä.

Lausumme painokkaasti, että tämän kuulemismenettelyn tarkoituksena on antaa meille mahdollisuus lausua myös niihin aloittamislupahakemuksen kohtiin, joissa on selostettu tarvittavan, luvanhakijalle määrättävän vakuusvaatimuksen määrittelyperusteet ja esitetyn vakuuden määrä.

Lausumme, ettei luvanhakija ole hakemuksessaan sellaisia seikkoja selvittänyt.

Lausumme, ettei meille esitetty lausuntopyyntöasiakirja täytä tältä osin YSL 199 §:n vaatimuksia eikä täytäntöönpanomääräyksen antamiselle ole lainmukaisia perusteita.

Tietopyynnöt

Pyydämme tiedottamaan meille tämän lausunnon johdosta mahdollisesti pyydettävistä lausunnoista ja antamaan meille mahdollisuus vastata niihin.

Pyydämme tiedottamaan meille ympäristöterveyslautakunnan asiaan tekemästä päätöksestä perusteluineen.

Muistutuksen täydennys

Toiminnanharjoittajan taloudelliset edut eivät voi olla ympäristö- ja toiminnalaoitusluvan perusteina

Toiminnanaloittaminen ilman lainvoimaista päätöstä tekisi muutoksenhaun tyhjäksi seuraavista syistä:

- 1) alue on luonnontilainen(?) ja sen luonnontilan palauttaminen on mahdotonta. Tämä on tavaomainen ympäristölupakäytäntö.

Mm. Kainun ELY-keskus on ottanut kantaa toiminnanaloittamiseen luonnontilaisella alueella johtuen Sotkamo Silverin 2020 ympäristöluvan toiminnanaloitusluvasta PSAVI Nro 44/2021, ks sivu 7 <https://ylupa.avi.fi/api/v1/documents/attachment/9448945>

"Lukuun ottamatta sivukivialueen laajentamista toistaiseksi käyttöönottamattomalle suoalueelle, Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toiminnan aloittaminen päätöksen nro 155/2020 mukaisesti ei aiheuta sellaisia uusia ympäristövaikutuksia, jotka tekisivät muutoksenhaun hyödyttömäksi."

"Sivukivialueen laajentamenuudelle suoalueelle nykyisen sivukivialueen viereen aiheuttaisi kuitenkin peruuttamattoman muutoksen nykyisen kaivospiirin sisällä käyttöönotettavan suoalueen tilaan. Suoalueella ei kuitenkaan ole merkittäviä luontoarvoja."

Sama linja on esimerkiksi seuraavassa kunnallisessa louhimopäätöksessä <https://yle.fi/uutiset/3-6097373>

- 2) Toiminnan ympäristöriskit haitallisista mineraaleista voisivat johtaa ympäristön pilaantumiseen toiminta-alueella sekä mahdollisesti myös murskeen käyttöalueella. Kiviaineksen karakterisointi ei yksiselitteisesti ole Kaivannaisjäteasetuksen ja -direktiivin mukaista. Lohinta-alueen läheisyydessä esiintyy mm.uraanimalmioita, joka tekee hankkeesta erityisen riskialttiin.

RATKAISU

Ratkaisu

Oulangan Murske Ay:lle myönnetään lupa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta liittyen Pelkosenniemen – Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan myöntämään lupaan 29.6.2021 § 76. Toiminnassa on noudatettava varsinaisen luvan lupamääräyksiä ja tämän päätöksen lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

1. Lupa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta koskee lupaa Pelkosenniemen – Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan 29.6.2021 § 80 lukuun ottamatta muualta tuotavan kiviaineksen murskausta.
2. Ennen maa-aines- ja ympäristölupaan liittyvän toiminnan aloittamista luvan haltijan on asetettava vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa sekä ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vakuuden suuruutena on 2 600 euroa. Vakuus

tulee asettaa Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan Pelkosenniemen – Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan hyväksi. Vakuuden tulee olla voimassa vähintään 1,5 vuotta maa-aines- ja ympäristöluvan voimassaoloajan yli, eli 11.02.2033 asti.

3. Päätöksen käsittelystä peritään 150 euron maksu.

PERUSTELUT

Luvan myöntämisen edellytykset

Hakija on hakenut lupaa aloittaa ottamistoiminta muutoksenhausta huolimatta. Maa-aineslain 21.2 §:n mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että ainesten ottaminen voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Ympäristönsuojelulain 199.1 §:n mukaisesti (l) *lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle.*

Perusteltu syynä toiminnan aloittamiselle luvan hakija on esittänyt seuraavaa: *Sallan Kunnassa, Hautajärven kylässä ja lähialueilla myös Pohjois-Kuusamossa, on murskatuille kivimateriaaleille tarvetta erinäisiin käyttötarkoituksiin. Kalliomursketta tarvitaan käytettäväksi tienrakennuksiin sekä talojen ja mökkien rakentamisessa, niin ulko- kuin sisätäytöissä täyttösorana. Tällä hetkellä lähin erijakeisia murskeita tuottava paikka on Käylässä, Ronttivaarassa. Kyseisessä paikassa ei ole enää voimassa olevaa ottolupaa ja jäljellä olevat murskeet ovat varattuja. Kauempana olevat murskepaikat menevät jo niin kauas, että loppukäyttäjälle kuljetuskustannukset nousevat jo liian korkeiksi.*

Etelä-Sallan ja Pohjois-Kuusamon alueella on lukuista määrä Elyn, Sallan ja Kuusamon kuntien sekä yksityisten tiekuntien ylläpitämiä päällystämättömiä teitä. Näiden teiden kunnossapitoon tarvitaan vuosittain erijakeista mursketta. Edellä mainittujen teiden kunnostuksissa on aina määrärahabudjetti. Mikäli murske joudutaan kuljettamaan kaukaa niin rahdin osuus vie herkästi budjetista yli puolet, joten se ei ole kansantaloudellisesti järkevää tienkunnostusta, koska murskeen määrä jää tällöin vähäiseksi. Tästä osoituksena viime kevään (v.2021) vaikea kelirikotilanne, jolloin useita kyliä oli saarroksissa, tiestön huonon kantavuuden vuoksi, joihin olisi tarvittu kustannustehokkaasti murskeita.

Lainsäädännössä tai säännösten hallituksen esityksissä ei ole määritelty tarkemmin perusteltua syytä. Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaisesti (v) *viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.* Perustellun syyn sisällöstä ei ole Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntöä, joten päätöksen tulee noudattaa viranomaisen aikaisempaa ratkaisulinjaa. Sallan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ratkaisukäytännön mukaisesti yrityksen kilpailuetu ei ole lainsäädännön tarkoittama perusteltu syy. Maa-ainekset ovat kuitenkin rakentamiseen ja teiden kunnostamiseen tarpeellinen perushyödyke, jonka saatavuudella on laajempaa merkitystä. Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan tai sen alaisten viranhaltijoiden päätöksissä ympertvltk 9.12.2019 § 88, 10.10.2020 Dnro Y/52/2020 ja ympertvltk 27.5.2021 § 67 on myönnetty lupa maa-

ainesten ottamiseen muutoksenhausta huolimatta, koska vastaavia maa-aineksia ei ollut saatavilla kymmenien kilometrien säteeltä ja maa-aineksille oli osoitettu uskottava tarve. Tässä tapauksessa maa-aineksille on osoitettu uskottava tarve, koska murskelupia ei ole lähialueilla. Esimerkiksi Sallan alueella lähin murskeen tuottamiseen soveltuva maa-aineslupa on 30 kilometrin etäisyydellä Hautajärven kylältä. Hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti hallinnossa asioivia on kohdeltava tasapuolisesti. Tulkinta ettei tässä tapauksessa kyseessä olisi maa-aines- ja ympäristönsuojelulain tarkoittama perusteltu syy, olisi vastoin hallintolakia. Siten hakemuksessa on esitetty maa-aines- ja ympäristönsuojelulain tarkoittama perusteltu syy.

Toiminnan aloittamisen luvan edellytyksenä on se, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Hakijan toimittamien selvitysten perusteella louhittava kallio ei sisällä sellaisia aineita tai yhdisteitä, joista aiheutuisi lasketusallaskäsittelyn jälkeen vaaraa tai haittaa ottoaluekiinteistön ulkopuolelle. Lisäksi hakijat ovat ilmoittaneet Rytilampeen johtavan ojan olevan lähes umpeen kasvanut, joten myös oja pidättää kiintoainesta. Selvitykset katsotaan haettavan toiminnan kannalta riittäviksi, eikä niiden oikeellisuudesta ole perusteltua epäilyksiä. Siten toiminnan aloittaminen ei tee kallion sisältämien aineiden ja sitä kautta vesistö- tai pölyvaikutusten kautta muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Harkittavaksi tulee myös, se aiheutuuko alueen pintamaan kuorimisesta ja kallion louhinnasta sellaisia vaikutuksia, jotka tekisivät muutoksenhaun hyödyttömäksi. Suunniteltu ottoalue sijaitsee metsäautotien ja ojitetun suon välissä. Ilmakuvan ja Luonnonvarakeskuksen aineistojen perusteella alueen puusto on pääsääntöisesti kuitupuukokoluokassa olevaa mänty- ja koivumetsää. Viranomaisen tiedossa ei ole alueella olevia luonnonsuojelulla tai muulla lainsäädännöllä rauhoitettuja kasvi- tai eläinlajeja. Siten alue katsotaan metsätalouksikäytössä olevaksi metsäksi. Alueen haltijoilla on metsälain nojalla mahdollisuus alueen hakkaamiseen ja maan muokkaukseen. Siten kallion louhinta muuttaisi olemassa olevaa oikeustilaa lähinnä mahdollistamalla alueen maan pinnan laskemisen ja pintakasvillisuuden väliaikaisen poistamisen. Koska pääasiallisuudessa on määräyksenä huolehtia alueen metsittämisestä ottotoiminnan päätyttyä, lupaviranomainen ei katso metsän ja pintakasvillisuuden poistumista sellaiseksi palautumattomaksi muutokseksi, joka tekisi muutoksenhaun hyödyttömäksi. Poistettavaksi suunniteltu kumpare näkyy vain lähimaisemassa, joten maiseman muutos ei aiheuta sellaista muutosta, joka tekisi muutoksenhakijoiden muutoksenhaun hyödyttömäksi. Muutoksenhakijoiden muutoksenhaku koski maiseman osalta Oulankajoen vartta, eikä haettava maa-ainesalue näy Oulankajoen rantaan. Siten toiminnan aloittamisen ei katsota tekevän muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Lupamääräyksessä 2 on asetettu vakuus vahinkojen ja haittojen sekä ympäristön ennalleen saattamisen varalle.

Maa-aineslain 21 §:n ja ympäristönsuojelulain 199 §:n kriteerit toiminnan aloittamiselle muutoksenhausta huolimatta täyttyvät, joten lupa toiminnan aloittamiseen myönnetään.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräys 1

Maa-aineslain 21.2 §:n mukaisesti (m)*ääräys voi tarvittaessa koskea vain osaa haettua aluetta ja ajankohtaa, jolloin ottamistoiminta tai siihen liittyvät muut toimenpiteet voidaan käynnistää.* Ympäristönsuojelulain 199.1 §:n mukaisesti (l)*upaviranomainen voi tarvittaessa määrätä täytäntöönpanon lupapäätöstä suppeammaksi sekä määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.* Muualta tuotavan kiviaineksen koostumukseen

sisältyy hieman suurempi epävarmuus kuin paikalla olevan kallion murskaukseen. Siten muualta tuotavan kiviaineksen murskaus rajataan tämän lupapäätöksen ulkopuolelle.

Lupamääräys 2

Maa-aineslain 21. 2 §:n ja ympäristönsuojelulain 199.1 §:n mukaisesti ennen maa-aines- ja ympäristölupaan liittyvän toiminnan aloittamista luvan haltijan on asetettava vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa sekä ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Hakemusasiakirjojen perusteella alueen maisemointi ei eroa kustannuksiltaan ns. tavanomaisesta kallioalueen maisemoinnista. Vakuus on laskettu toiminnanaloittamisluvan myöntämisen hetkellä voimassa olevan taksan mukaiseksi vakuudeksi vähennettynä pääasiallisen luvan vakuudella. Voimassa olevan taksan (Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta 25.3.2021 § 26 Liite 11) mukaisesti kalliokiviaineksen ottoon tarkoitettulla alueella vakuuden määrä lasketaan kaavalla:

Otettava maa-aines määrä x **0,035 euroa/m³**

+ ottamissuunnitelman jälkitilannekartan mukainen louhoksen pohja-alueen pinta-ala x **0,44 euroa/m²**

+ ottamissuunnitelman jälkitilannekartan mukainen louhoksen luiskattavan/täytettävän reuna-alueen pinta-ala (louhinta/täyttötarve) x **0,88 euroa /m²**.

Vakuuden käsittelyn periaatteet ovat päätöksen liitteenä.

Lupamääräys 3

Maksu perustuu hakemuksen jättöhetkellä voimassa olevaan maa-aines- (Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta 25.3.2021 § 26 Liite 11) ja ympäristönsuojeluviranomaisen (Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta 25.3.2021 § 26 Liite 10) taksaan.

Vastaus muistutukseen

Lupaviranomainen katsoo, että hakemuksessa on esitetty riittävät tiedot päätöksen tekemistä varten. Kalliota on suunniteltu otettavaksi matalalta syvyydeltä, joten neljä näytteenottopistettä on riittävä määrä kallion ominaisuuksien selvittämiseksi. Viranomaisella ei ole perusteltua syytä epäillä toimitettujen selvitysten oikeellisuutta.

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti, joten hakijan esittämä syy katsotaan lainsäädännön tarkoittamaksi perustelluksi syyksi. Lainsäädäntö ei edellytä luvan hakijan esitystä vakuuden suuruudesta. Tässä tapauksessa vakuuden suuruus on määrätty viran puolesta.

Tämän lupapäätöksen toimittaminen muutoksenhakijoille on samalla vastaus muistutuksen tietopyyntöön.

Viranomaisen ja hallintotuomioistuinten oikeuskäytännössä maan muokkaantumista ei katsota kategorisesti toiminnan aloittamisen esteeksi. Vaasan hallinto-oikeus ei ole esimerkiksi päätöksessään numero 20/0188/3 keskeyttänyt toiminnan aloittamislupaa, vaikka se mahdollisti huomattavasti laajemman maan muokkaamisen mitä nyt käsiteltävänä olevassa luvassa on kyse. Siten maan muokkaantumisen vaikutus toiminnan aloittamiseen tarkastellaan tapauskohtaisesti. Nyt hakemuksen kohteena on talousmetsäalue, jossa ei ole viranomaisen tiedon mukaan suojeltavia arvoja. Siten toiminnan aloittamisen salliminen ei ole vastoin tämänhetkistä oikeuskäytäntöä.

Kaivannaisjäteasetuksesta tai -direktiivistä ei tule sellaisia vaatimuksia, jotka edellyttäisivät kiviaineksen tarkempaa analysointia. Kalliokiviaines on analysoitu riittävällä tarkkuudella huomioiden myös lähialueilla tehdyssä malminetsinnässä saadut tiedot.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maa-aineslaki (555/1981) 19, 21 §

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 85, 199 §

Hallintolaki (434/2003) 6 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätöksen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä. Viimeinen muutoksenhakupäivä on 4.5.2022.

Se, joka on valittanut toiminnanaloittamisluvan kohteena olevasta maa-aines- ja ympäristölupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia ympäristönsuojelulain 199 §:n 2 momentissa ja maa-aineslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO JA PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tämä päätös lähetetään (MAL 19 § 2 mom., YSL 85 §, MAL 21.3 § ja YSL 199.2 §)

- Hakijalle
- Vaasan hallinto-oikeudelle
- Lupapäätökseen muutosta hakeneille

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan (MAL 19 § 1 ja 3 mom ja YSL 85 §)

- Julkisella kuulutuksella viranomaisen verkkosivuilla sekä Koti-Lappi -lehdessä
- Lapin ELY-keskukselle

PÄÄTÖKSEN TEKIJÄ:

Ympäristötarkastaja Eero Leppänen

DELEGOINTIPÄÄTÖS:

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta 4.11.2021 § 97.

Eero Leppänen

Ympäristötarkastaja

28.3.2022 Kemijärvi

LIITTEET

Liite 1 Vakuuksien käsittelyn periaatteet

Liite 2 Valitusosoitus

Liite 3 STUK raportti

Liite 4 GTK raportti geokemia

Liite 5 GTK raportti petrografia

Liite 5 Kartta kivinäytepaikoista

PELKOSENNIEMEN-SAVUKOSKEN KANSANTERVEYSTYÖN KUNTAYHTYMÄ

Ympäristöterveyslautakunta 26.2.2019 § 14

VAKUUKSIEN KÄSITTELYN PERIAATTEET MAA-AINESLAIN JA YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAISISSA LUPA-ASIOISSA

Vakuuksien käsittelyn periaatteet

Luvan myöntänyt viranomainen tai sen alaiset viranhaltijat huolehtivat vakuuden vaatimisesta, sen suuruudesta ja erääntyvistä vakuuksista. Pääsääntöisesti vakuus vaaditaan kaikilta maa-aineslain (555/1981) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisesti ja vain erityisestä syystä vakuus voidaan jättää määräämättä.

Vakuuden muodot

1. Yksilöity pankin tai vakuutuslaitoksen antama omavelkainen takaus

- Pääasiallinen ja suositeltavin vakuuden muoto

- Vakuuden voimassaolo: vakuuden tulee olla voimassa kunnes kaikki luvan ja sen määräysten edellyttämät toimenpiteet on tehty ja lopputarkastuksessa hyväksytty. Vakuuden tulee olla voimassa vähintään kaksitoista (12) kuukautta asetetun luvan voimassaoloajan yli, jona aikana tulee tehdä tarvittavat vaatimukset vakuuden voimassaolon jatkamiseksi tai maksamiseksi kuntayhtymälle.

2. Pankkitalletus

- Käytetään lähinnä pienissä yksityisille henkilöille asetetuissa vakuussummissa

- Lisävaatimukset: Allekirjoitettu ilmoitus talletusten panttaamisesta ja kuittaamattomuustodistus pankilta ennen vakuuden hyväksymistä tai vastaavat ehdot tilisopimukseen.

Maa-aineslain mukaiset vakuudet

Vakuus maa-aineslain 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta (MAL 12 §). Vakuus maa-ainesten oton aloittamiseksi ennen luvan lainvoimaisuutta (MAL 21 §). Maa-aineslain 21 §:n mukaisena töiden aloitusvakuutena ja 12 §:n mukaisena maisemointivakuutena voi olla sama vakuus. Maa-aineslain mukaisten vakuuksien suuruuden määräytymisen perusteista päätetään maa-ainestaksassa.

Ympäristönsuojelulain mukaiset vakuudet

Jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi (YSL 59 §). Vakuus ympäristöluvanvaraisen toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta (YSL 199 §).

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen ja päätöksen käsittelystä perittyyn maksuun tyytymätön saa hakea siihen muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta** valituksella, joka on tehtävä kirjallisesti. Valituskirjelmä on osoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle ja toimitettava valitusajan kuluessa.

Valitusaika

Valitusaika on **kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen tiedoksisaannista**. Päätöksen katsotaan tulleen tietoon seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan kuulutuksen julkaisemisesta viranomaisen verkkosivuilla tai seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan kirjeen lähettämistä.

Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavan arkipäivän.

Viimeinen muutoksenhakupäivä on 4.5.2022.

Valitusoikeus

Valitusoikeus on:

- 1) asianosaisella;
- 2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 4) valtion valvontaviranomaisella sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella;
- 5) asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella;
- 6) saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
- 7) kolttien kyläkokouksella sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja.

Valituksen toimittaminen

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle osoitteeseen:

PL 204, 65101 Vaasa

Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, postitse tai lähetin välityksellä. Postittaminen tai toimittaminen lähetin välityksellä tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään. Valituskirjelmän voi lähettää myös sähköisesti osoitteeseen:

vaasa.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valituskirjelmän sisältö ja liitteet

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta, sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti Vaasan hallinto-oikeudessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee kuitenkin esittää valtakirja ainoastaan, jos hallinto-oikeus niin määrää.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksua 270 €. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.